

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 07 grudnia 2023 r.

WRPS-VI.431.2.8.2023.XX

Pani

Xxxx Xxxxxxx

Kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Zakroczymiu

ul. Ojca Honorata Koźmińskiego 15

05-170 Zakroczym

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190) w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz zgodnie z Planem Kontroli Zewnętrznych na rok 2023 kontroler Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, pan Xxxxxxxx Xxxxxxxxxx – starszy inspektor wojewódzki, w okresie od 14 września 2023 r. do 13 października 2023 r. przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zakroczymiu.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych¹ w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do dnia kontroli, tj. do 14 września 2023 r.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki ocenił pozytywnie pomimo nieprawidłowości działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakroczymiu w zakresie organizacji zadania oraz w zakresie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego i jego wypłacania.

¹ ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390. ze zm.), zwana dalej ustawą

I. Organizacja zadania

W okresie objętym kontrolą Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zakroczymiu zarządzała Pani kierownik.

W Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakroczymiu² w § 7 pkt 7 wskazano, że w skład ośrodka wchodzi m.in. stanowisko ds. świadczeń rodzinnych. Natomiast w § 16 regulaminu wskazano, że do zadań realizowanych na tym stanowisku ds. świadczeń rodzinnych należy prowadzenie postępowań w zakresie świadczeń rodzinnych. Tym samym jednostka spełniła wymóg określony w art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Poinformowała Pani pisemnie³, że w okresie objętym kontrolą zadania określone w ustawie realizowała Pani kierownik, pani XXXXX XXXXXXXXX – inspektor ds. funduszu alimentacyjnego i świadczeń opiekuńczych, pani XXXXXXX XXXXX – inspektor ds. świadczeń rodzinnych - do 31 marca 2022 r. oraz pani XXXXXXX XXXXXXXXX – inspektor ds. świadczeń rodzinnych, 500+, stypendiów i dodatków mieszkaniowych oraz - od 1 kwietnia 2022 r.

Obsługę finansowo-księgową ośrodka w okresie objętym kontrolą prowadziła pani XXXXXXX XXXXXXXXX - główna księgowa.

W okresie objętym kontrolą Pani kierownik posiadała dwa upoważnienia. Organ właściwy w 2014 r. upoważnił Panią kierownik m.in. „do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych oraz w sprawach zasiłków dla opiekunów, w tym do wydawania decyzji administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114 ze zm.) oraz na podstawie art. 9 ust. 2 i art. 10 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 ze zm.)”.⁴ W kolejnym upoważnieniu z 2023 r. upoważniono Panią kierownik do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.⁵

W związku z tym, że w 2023 r. wydając kolejne upoważnienie zaniechano obowiązku uchylecia upoważnienia z 2016 r., w obiegu prawnym pozostają nadal dwa upoważnienia dla Pani kierownik. Ponadto, w dokumencie z 2016 r. upoważnienia udzielono w oparciu o niewłaściwą podstawę prawną i równocześnie nie powołano odpowiednich przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych odnoszących się do udzielania upoważnień, tj. art. 20 ust. 3.

² Zarządzenie nr 1/2021 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakroczymiu z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie: ustalenia Regulaminu organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakroczymiu

³ Wykaz GOPS.0810.2.2023.KZ z 15.09.2023 r.

⁴ Upoważnienie nr XX/XXXX z XX XXXXXX XXXX r.

⁵ Upoważnienie nr XX/XXXX z XX XXXXXX XXXX r.

Na Pani wniosek skierowany do Burmistrza Gminy Zakroczymy pani XXXXXXX XXXXX otrzymała upoważnienie do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń rodzinnych⁶. Według przedstawionej na potrzeby kontroli informacji pani XXXXXXX XXXXX realizowała na podstawie upoważnienia zadania określone w ustawie do 31 marca 2022 r. i do dnia kontroli upoważnienie nie zostało uchylone.

Na podstawie kolejnych wniosków Burmistrz Zakroczymia upoważnił panią XXXXXXX XXXXXXX⁷ oraz panią XXXXX XXXXXXXXXX⁸ do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, wydawania zaświadczeń, a także do poświadczania za zgodność z oryginałem odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych (...).

Przedstawiona przez Panią kierownik informacji i dokumenty wskazują, że pani XXXXX XXXXXXXXXX realizuje kontrolowane zadanie od 1.04.2022 r., a upoważnienie organu właściwego otrzymała dopiero 25.07.2022 r. Zatem w okresie od 1.04.2022 r. do 24.07.2022 r. realizowała bez upoważnienia, o którym mowa w art. 20 ust. 3 ustawy zadania polegające m.in. na przyjmowaniu wniosków, ustalaniu dochodu osób ubiegających się o wypłatę specjalnego zasiłku opiekuńczego i przygotowaniu decyzji. W związku z tym wyjaśniła Pani, że „Przez niedopatrzenie nie wystąpiono o udzielenie upoważnienia do prowadzenia postępowań w tych sprawach. Z chwilą zauważenia błędu wystąpiono do Burmistrza Zakroczymia o wydanie upoważnienia.”⁹

Należy zwrócić uwagę, że Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie pismem z 1 czerwca 2022 r. znak: XXXXXXX przypomniał wszystkim gminom z terenu woj. mazowieckiego o konieczności posiadania upoważnień do realizacji m.in. świadczeń rodzinnych, wskazując prawidłową treść i podstawę prawną oraz zobowiązując do weryfikacji dotychczas udzielonych upoważnień w zakresie wskazanym w piśmie, a w przypadku realizacji zadań bez upoważnień niezwłocznego ich udzielenia. Pomimo powyższego, jednostka kontrolowana nie podjęła niezwłocznie działań w tym zakresie.

Wszyscy ww. pracownicy jednostki posiadali zakresy obowiązków, w których wskazano realizację zadań wynikających z ustawy.

⁶ Upoważnienie Nr XX/XXXX z XX.XX.XXXX r.

⁷ Upoważnienie Nr XX/XXXX z X.XX.XXXX r.

⁸ Upoważnienie Nr XX/XXXX z XX.XX.XXXX r.

⁹ Wyjaśnienie XXXXXXX 2.10.2022 r.

II. Prawidłowość postępowania w zakresie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Oświadczyła Pani pisemnie¹⁰, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakroczymiu w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 14 września 2023 r. prowadził egzekucję nienależnie pobranego zasiłku rodzinnego na podstawie decyzji Wojewody Mazowieckiego, który został potrącony z bieżących wypłat świadczenia wychowawczego w okresie od 10.02.2022 r. do 7.03.2022 r.

Z analizy przedstawionej dokumentacji wynika, że GOPS w Zakroczymiu nie stosował się do „Zasad współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego”. Informację o pierwszej dokonanej wpłacie przekazano elektronicznie do Wojewody Mazowieckiego w terminie 7 dni od dnia spłaty. Natomiast w przypadku drugiej spłaty informację o wpłacie z 7 marca 2022 r. przekazano dopiero 11 kwietnia 2022 r. Odzyskane na podstawie decyzji wojewody nienależne pobrane świadczenia przelano na rachunek MUW razem ze środkami odzyskanymi na podstawie decyzji wydanych przez organ właściwy. Nie załączono specyfikacji przelewu, a tym samym nie wskazano w przelewie wymaganych informacji tj. kwoty należności głównej, kwoty odsetek i numeru decyzji wojewody. Kwotę odzyskaną 10 lutego 2022 r. przekazano do MUW 14 marca 2022 r.

Poza tym poinformowała Pani, że w okresie objętym kontrolą do ośrodka nie wpłynęły wnioski, które na podstawie art.23 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 21 ustawy o świadczeniach rodzinnych należało przekazać wraz z dokumentami wojewodzie oraz że nie występowano do wojewody o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

III. Prawidłowość ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego i jego wypłacania

Poinformowała Pani pisemnie¹¹, że okresie objętym kontrolą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakroczymiu na okres zasiłkowy 2021/2022 wpłynęły 124 wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego (120 w formie papierowej i 4 w formie elektronicznej) z czego rozpatrzono 121 wniosków, 2 wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia z powodu niedostarczenia brakujących dokumentów

¹⁰ Oświadczenia xxxxxxx z 13.09.2023 r.

¹¹ załącznik nr 2 z dnia 14.09.2023 r. – zestawienie ilości wniosków i decyzji (...)

w wyznaczonym terminie i 1 przekazano zgodnie z właściwością do innej gminy. Na podstawie wniosków wydano 111 decyzji przyznających prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego (w tym 4 w niepełnej wysokości wynikającej zastosowania mechanizmu „złotówka za złotówkę”), a także 10 decyzji, w których odmówiono przyznania prawa do zasiłku rodzinnego. Ponadto w ww. okresie zasiłkowym wydano 9 decyzji uchylających, 11 decyzji zmieniających, a także 8 decyzji ws. nienależnie pobranych świadczeń.

Na okres zasiłkowy 2022/2023 wszystkie ze 106 złożonych (104 w formie papierowej i 2 w formie elektronicznej) wniosków rozpatrzono. Organ wydał 102 decyzje w sprawie przyznania zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego (w tym 8 decyzji z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”). Poza tym wydano 4 decyzje, w których odmówiono prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków. W tym samym okresie zasiłkowym wydano 6 decyzji uchylających, z 3 decyzje zmieniające decyzje ws. przyznania prawa do zasiłku rodzinnego oraz 1 decyzję ws. nienależnie pobranych świadczeń.

W przedstawionej w trakcie kontroli informacji wskazano, że GOPS w Zakroczyminiu prowadził tylko 2 sprawy w związku z ustalaniem prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego na okres zasiłkowy 2021/2022, wszczęte na podstawie wniosków złożonych przez obywateli Ukrainy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.), zwana dalej ustawą pomocową.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakroczyminiu nie prowadził spraw zakończonych na skutek zgonu osoby uprawnionej do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego. W okresie objętym kontrolą nie także wszczynano postępowań w związku z marnotrawieniem wypłaconych świadczeń i/lub wydatkowaniem świadczeń niezgodnie z przeznaczeniem.

Kontroli poddano dokumentację zawartą w 36 aktach spraw zakończonych wydaniem decyzji ostatecznych, w tym: w których przyznano prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego - 24 sprawy¹², odmówiono prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków

¹² Decyzje xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.x.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r.

do zasiłku rodzinnego – 3 sprawy¹³, uchylono decyzje przyznające prawo do świadczeń – 7 spraw¹⁴, orzeczono o nienależnie pobranych zasiłkach rodzinnych oraz dodatkach do zasiłków rodzinnych – 2 sprawy¹⁵.

Poddane kontroli wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego w 26 przypadkach złożono w formie papierowej, a w jednym przypadku w formie elektronicznej. Dokumenty były opatrzone pieczęcią organu i podpisem osoby przyjmującej wnioski oraz datą wpływu i numerem dziennika korespondencji. We wnioskach znajdowały się, spełniające wymogi określone w art. 23 ust. 3 ustawy, informacje o osobie składającej wnioski i o dzieciach pozostających na jej utrzymaniu. Do wniosków w zależności od sytuacji wnioskodawcy załączono odpowiednio dokumenty, o których mowa w art. 23 ust. 4 pkt 1 ustawy tj. oświadczenia o wysokości innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem od osób fizycznych dotyczące członków rodziny lub zaświadczenia, a w tym zaświadczenie komornika o wyegzekwowanych i przekazanych wnioskodawcy alimentach, oświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego, kserokopie świadectw pracy i zaświadczeń o zatrudnieniu, kserokopie decyzji ws. ustalenia podatku rolnego, zaświadczenie o wysokości pobieranej renty z ZUS.

Poza tym odpowiednio do sytuacji załączono również inne niezbędne dowody do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych wskazane w art. 23 ust. 4 pkt 3, a w tym prawomocne orzeczenia sądu dot. alimentów, oświadczenie o tymczasowym zameldowaniu ucznia poza miejscem zamieszkania, oświadczenie o nieprzebywaniu małżonka lub drugiego dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, kserokopię skróconego odpisu aktu zgonu jednego z rodziców dzieci, kserokopię zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 15b ust. 6 ustawy, kserokopię aktu urodzenia z adnotacją dot. ojca dziecka, kserokopie orzeczeń o niepełnosprawności. Oświadczenia i pouczenia zawarte we wnioskach oraz oświadczenia dołączone do wniosków były podpisane przez wnioskodawców.

We wszystkich przypadkach podstawą obliczenia dochodu były dochody członków rodziny osiągnięte w roku bazowym wykazane w załączonych dokumentach bądź uzyskane za pomocą systemów teleinformatycznych. W poddanych kontroli sprawach organ nie miał obowiązku zastosowania się do unormowań zawartych w art. 24a ust. 1 i 2, w związku z tym

¹³ Decyzje xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r.

¹⁴ Decyzje xxxx.xx.xxxx.x.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z xx.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z x.xx.xxxx r.

¹⁵ Decyzje xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z x.xx.xxxx r., xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z x.xx.xxxx r.

nie wzywano wnioskodawców do uzupełnienia lub poprawienia nieprawidłowo uzupełnionego lub wypełnionego wniosku. W przypadkach, w których nastąpiła zmiana w sytuacji rodzinnej wnioskodawcy dołączono odpowiednią dokumentację.

Przed wydaniem decyzji o ustaleniu prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, bądź decyzji o uchyleniu takiego prawa, dokonano samodzielnej weryfikacji informacji zawartych we wniosku w systemach: PESEL, EKSMOoN, MEN, CBB, ZUS, CWU, Aplikacji Centralnej Rynku Pracy i CEIDG, o czym świadczą załączone do akt spraw wydruki.

W przypadku wniosków na nowy okres zasiłkowy składanych w okresie od 1 lipca do 31 grudnia rozstrzygnięcia w sprawach o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego wydano w terminach, o których mowa w art. 26 ust. 3 - 4a. W przypadku spraw wszczętych na podstawie wniosków składanych od 1 stycznia do 30 czerwca decyzje wydano w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty złożenia wniosku.

Kontroli poddano dokumentację zawartą w 27 aktach spraw wszczętych na podstawie wniosku o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego zakończonych wydaniem decyzji, w których w 20 przypadkach przyznano prawo do zasiłku rodzinnego w pełnej wysokości, w 4 przypadkach świadczenie przyznano w wysokości z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” oraz w 3 przypadkach odmówiono prawa do świadczenia ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego. Kontrolą objęto również 7 spraw, w których uchylono decyzje w sprawie przyznania prawa do zasiłku rodzinnego (w 4 przypadkach z powodu przekroczenia kryterium dochodowego, w 2 przypadkach na żądanie strony, 1 przypadku ze względu na wyjazd dzieci do Ukrainy).

Organ przyznał prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatków jednemu z rodziców dzieci, którzy w 22 przypadkach byli obywatelami Polski a w pozostałych 2 przypadkach obywatelami Ukrainy. W 20 przypadkach dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego w wysokości 674 zł lub 764 zł gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 4 przypadkach świadczenie przyznano z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” gdy dochód przekraczał kryterium dochodowe o kwotę, o której mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

W 3 przypadkach, w których odmówiono prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego, poddana analizie dokumentacja wskazuje, że organ odmawiając przyznania prawa do zasiłku rodzinnego zaniechał przeliczenia dochodów z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”.

W efekcie odmówiono prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego w jednym przypadku,¹⁶ gdzie osiągnięty dochód spełniał wymogi wskazane w art. 5 ust. 3 ustawy.

W 31 poddanych kontroli przypadkach, w których przyznano, odmówiono lub uchylono prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego prawidłowo obliczono dochód na osobę w rodzinie.

W 20 przypadkach, w których przyznano zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego w pełnej wysokości miesięczną wysokość świadczeń określono w kwotach wskazanych w § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. poz. 1481). Wskazana w decyzjach miesięczna wysokość zasiłków rodzinnych była uzależniona od wieku dzieci i była zgodna z unormowaniami zawartymi w art. 6 ust. 2 ustawy.

W pozostałych 4 przypadkach, gdzie przyznano świadczenia w niepełnej wysokości w decyzjach zawarto precyzyjne wyliczenie kryterium dochodowego oraz wyliczenie wysokości przysługujących świadczeń według zasad określonych w art. 5 ust. 3-3c ustawy. Do wyliczenia wysokości świadczeń przysługujących w niepełnej wysokości przyjęto kwoty zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego wymienione ww. rozporządzeniu. W orzeczeniu decyzji podano informacje o pełnych kwotach świadczeń oraz o przysługującej miesięcznej kwocie świadczeń wypłaty w ramach mechanizmu zł za zł.

Na 24 poddane kontroli sprawy, w których przyznano świadczenia w 14 przypadkach zasiłek rodzinny przyznano na cały okres zasiłkowy, a w 8 przypadkach od miesiąca złożenia wniosku do końca okresu zasiłkowego oraz w 1 przypadku od 1.11.2022 r. do dnia 24.08.2023 r. tj. dnia, w którym upływał termin legalnego pobytu w Polsce obywateli Ukrainy, o czym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583) obowiązujący w dniu wydania decyzji.

W jednym przypadku¹⁷ prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przyznano nieprawidłowo, tj. do 31.05.2023 r., zamiast jak to wynika z dokumentacji sprawy i uzasadnienia decyzji do końca okresu zasiłkowego czyli do 31.10.2023 r. Ponadto, w związku z tą sprawą organ wydał 14.06.2023 r.

¹⁶ Decyzja xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r.

¹⁷ Decyzja xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r.

beprzedmiotową decyzję uchylającą, ponieważ okres obowiązywania uchylanej decyzji zakończył się 31.05.2023 r.

Na 7 poddanych kontroli spraw, w których wydano decyzje uchylające, w 6 przypadkach skrócono okres na jaki przyznano prawo do zasiłku rodzinnego. Decyzje wydano na żądanie strony - w 1 przypadku, z powodu przekroczenia kryterium dochodowego w wyniku uzyskania dochodu - w 4 przypadkach oraz w 1 przypadku z powodu wyjazdu do Ukrainy dzieci, na które przyznano świadczenia. W 6 przypadkach w decyzjach wskazywano jako termin uchylecia prawa do zasiłku rodzinnego dzień wcześniejszy niż dzień wydania decyzji. W tych przypadkach nieprawidłowo sformułowano orzeczenie decyzji, ponieważ decyzja administracyjna nie może działać wstecz, a jej skutki mogą dotyczyć wyłącznie przyszłości.

W poddanych kontroli decyzjach orzeczono o przyznaniu następujących dodatków do zasiłku rodzinnego:

- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego jako świadczenie wypłacane jednorazowo na każde dziecko rozpoczynające naukę – 19 decyzji,
- z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania i z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły przez okres pobierania nauki w szkole od września do czerwca następnego roku kalendarzowego – 8 decyzji,
- z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego od początku okresu zasiłkowego do dnia zakończenia urlopu wychowawczego – 1 decyzja,
- z tytułu urodzenia dziecka jednorazowo – 1 decyzja,
- z tytułu samotnego wychowywania dziecka – 3 decyzje,
- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 3 decyzje
- z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 1 decyzja.

W jednym przypadku, którym wnioskodawca ubiegał się o przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego i dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego na dwoje dzieci, organ wydał decyzję przyznającą prawo do świadczeń tylko na jedno z dzieci, na które sąd ustalił alimenty. W decyzji¹⁸ zaniechano realizacji obowiązku rozpatrzenia wniosku w zakresie świadczeń na drugie dziecko, na które nie zasądzono alimentów od drugiego z rodziców. Poza tym organ pomimo tego, że był do tego zobowiązany odstąpił od uzasadnienia decyzji powołując się na art. 107 § 4 k.p.a. i nie wyjaśnił dlaczego nie rozpatrzył wniosku w

¹⁸ Decyzja xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r.

całości. W późniejszych miesiącach po dostarczeniu przez wnioskodawcę postanowienia sądu o zobowiązaniu drugiego rodzica do płacenia alimentów na drugie z dzieci wymienionych we wniosku, organ uwzględnił zmianę sytuacji. Wydano decyzję zmieniającą¹⁹, w której przyznano prawo do zasiłku rodzinnego i dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego na drugie dziecko.

Wszystkie decyzje doręczono zgodnie z wymogami określonymi w art. 46 § 1 k.p.a.

We wszystkich poddanych kontroli decyzjach przyznających prawo do zasiłku rodzinnego wraz dodatkami wskazano, że wypłata będzie odbywać się w okresach miesięcznych, co jest zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy.

Analiza poddanych kontroli list wypłat świadczeń rodzinnych i kart zrealizowanych świadczeń wskazuje, że wypłaty odbywały się w sposób i terminach oraz kwotach ustalonych w decyzjach administracyjnych.

Poddane kontroli decyzje administracyjne zawierały następujące elementy, o których mowa w art. 107 § 1 k.p.a.: oznaczenie organu administracji publicznej tj. Burmistrza Zakroczymia, datę wydania, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji.

We wszystkich poddanych kontroli przypadkach decyzje podpisała Pani kierownik, tj. osoba upoważniona do wydawania decyzji.

Uzasadnienie faktyczne i prawne, jako jeden z elementów wymaganych w decyzji, zostało uwzględnione w decyzjach w sprawie odmowy przyznania świadczeń, uchylecia decyzji, nienależnie pobranych świadczeń oraz przyznania świadczeń w ramach mechanizmu „złotówka za złotówkę”. Natomiast w 20 decyzjach w sprawie przyznania w pełnej wysokości zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami organ wskazał, że na podstawie art. 107 §4 k.p.a. odstąpiono od uzasadnienia decyzji, gdyż uwzględniła ona w całości żądanie strony.

W decyzjach przyznających prawo do świadczeń na okres krótszy niż okres zasiłkowy nie sformułowano uzasadnienia faktycznego i prawnego przyczyn ustalenia takiego okresu, a tym samym nie wywiązano się z obowiązku wynikającego z art. 107 § 3 k.p.a.

W decyzjach uchylających i decyzjach w sprawie odmowy przyznania prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego w uzasadnieniu faktycznym i prawnym przedstawiono wyłącznie argumentację dotyczącą świadczeń przyznawanych w pełnej

¹⁹ Decyzja xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z xx.xx.xxxx r.

wysokości, natomiast zaniechano przedstawienia takich ustaleń w zakresie stosowania mechanizmu „złotówka za złotówkę”.

W pouczeniu analizowanych decyzji przyznających, odmownych i uchylających pominięto informację o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, co jest niezgodne z wymogami określonymi w art. 107 § 1 pkt 7 k.p.a.

We wszystkich decyzjach przyznających prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami pouczano osoby uprawnione o obowiązku niezwłocznego powiadomienia organu wypłacającego świadczenia o wszystkich zmianach mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych i poinformowano, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi wraz z ustawowymi odsetkami.

We wszystkich poddanych analizie decyzjach administracyjnych podstawa prawna została sformułowana nieprecyzyjnie lub zawierała błędy. Nie wskazywano odpowiednich do sprawy szczegółowych jednostek redakcyjnych przywołanych artykułów ustawy tj. ustęp, punkt, litera. Poza tym w decyzjach przywoływano akty prawne²⁰ i przepisy ustawy bez związku ze sprawą, a także przepisy, w które nie dotyczą zadań organu właściwego, np. art. 19²¹ lub art. 17²² ustawy. Przywoływano również przepisy ustawy uchylone wiele lat temu, jak art. 24 ust. 3a i ust. 3b. Poza tym w podstawie prawnej decyzji uchylających wydanych z powodu przekroczenia kryterium dochodowego błędnie wskazano art. 155 k.p.a., odnoszący się do możliwości uchylecia decyzji. Wymieniony przepis k.p.a. nie mógł mieć w takiej sytuacji zastosowania z uwagi na uregulowanie zawarte w art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W 2 poddanych kontroli decyzjach w sprawie ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w uzasadnieniu decyzji przywołano art. 30 ust. 8 ustawy wraz jego treścią. W orzeczeniu jednej z decyzji²³ zobowiązano stronę do zwrotu głównej kwoty nienależnie pobranych świadczeń i wskazano, że podlega ona zwrotowi wraz z odsetkami za opóźnienie naliczanymi od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia do dnia spłaty. Poza tym w obu przypadkach poinformowano strony, że nienależnie pobrane

²⁰ w decyzjach o przyznaniu prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego obywatelom Ukrainy w sytuacji braku wniosku o przyznanie dodatku z tytułu urodzenia dziecka przywołano rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży, uprawniającej do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz wzoru zaświadczenia potwierdzającego pozostawania pod tą opieką (Dz. U. nr 183 poz. 1234 ze zm.); w decyzjach o nienależnie pobranych przywołano rozporządzenia wykonawcze do ustawy, które nie miały zastosowania w sprawie, w tym rozporządzenie dotyczące wysokości dochodu i dochodu osoby uczącej się oraz rozporządzenie regulujące sposób oraz tryb postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych

²¹ przepis reguluje działania podejmowane przez Radę Ministrów i Radę Dialogu Społecznego

²² decyzja w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z x.xx.xxxx r.

²³ Decyzja xxxx.xx.xxxx.xx.xxxx z x.xx.xxxx r.

świadczenia podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

1. Realizowanie przez panią Xxxxxx Xxxxxxxxxx w okresie od 1.04.2022 r. do 24.07.2022 r. kontrolowanych zadań bez upoważnienia wynikającego z art. 20 ust. 3 ustawy.
2. Pominięcie podstawy prawnej w upoważnieniu dla Pani kierownik wydanym w 2016 r.
3. Niewycofanie upoważnień dla Pani kierownik i dla pani Xxxxxxxx Xxxxxx po udzieleniu nowych upoważnień.
4. Zaniechanie realizacji obowiązku rozpatrzenia wniosku w zakresie świadczeń na drugie dziecko, na które nie zasądzono alimentów od drugiego z rodziców – w 1 przypadku.
5. Błędne wydanie decyzji o odmowie przyznania prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego, w sytuacji gdy osiągnięty dochód uprawniał do świadczeń w obniżonej wysokości w ramach mechanizmu „złotówka za złotówkę” – w 1 przypadku.
6. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego na okres do 31.05.2023 r. zamiast do 31.10.2023 r. – w 1 przypadku.
7. Wydanie bezprzedmiotowej decyzji uchylającej odnoszącej się do decyzji, która przestała obowiązywać – w 1 przypadku.
8. Wydanie decyzji uchylających działających wstecz z błędnie sformułowanym orzeczeniem, gdzie dzień uchylecia prawa do zasiłku rodzinnego był wcześniejszy niż dzień wydania decyzji – w 6 przypadkach prawa do zasiłku rodzinnego z nieprawidłowo sformułowanym orzeczeniem.
9. Zaniechanie sformułowania uzasadnienia faktycznego i prawnego w decyzjach przyznających prawo do świadczeń na okres krótszy niż okres zasiłkowy, a tym samym nie wywiązanie się z obowiązku określonego w art. 107 § 3 k.p.a. - w 9 przypadkach.
10. Pominięcie informacji o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania w pouczeniu decyzji przyznających, odmownych i uchylających.
11. Nieprecyzyjne lub błędne sformułowanie elementów podstawy prawnej:

- pominięcie odpowiednich do sprawy szczegółowych jednostek redakcyjnych przywołanych artykułów ustawy tj. ustęp, punkt, litera,
- przywołanie aktów prawnych i przepisów ustawy bez związku ze sprawą,
- przywołanie przepisów, które nie dotyczą zadań organu właściwego,
- przywołanie uchylonych przepisów ustawy,
- przywołanie art. 155 k.p.a. pomimo uregulowania kwestii uchylecia decyzji przyznającej w art. 32 ust. 1 ustawy.

Uwagi:

Nie stosowano się do „Zasad współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych i rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego”.

Za nieprawidłowości stwierdzone w zakresie upoważnień odpowiedzialność ponosi Burmistrz Zakroczymia, natomiast za powierzenie realizacji kontrolowanych zadań pracownikowi nieposiadającemu upoważnienia odpowiedzialność ponosi Pani kierownik. Za nieprawidłowości i uchybienia stwierdzone w pozostałym zakresie odpowiedzialność ponosi Pani kierownik oraz pracownicy realizujący zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Panią kierownik do:

1. Występowania z wnioskiem do organu właściwego – Burmistrza Zakroczymia o upoważnienie w każdym przypadku, gdy pracownikowi ośrodka powierzono realizację zadań wynikających z ustawy.
2. Niezwłocznego informowania Burmistrza Zakroczymia o dostrzeżonych brakach lub błędach w treści upoważnień udzielonych pracownikom ośrodka.
3. Podejmowania działań w celu wycofania z obiegu prawnego upoważnienia w przypadku zakończenia przez pracownika realizacji zadań określonych w ustawie.

4. Kompleksowego rozpatrywania wniosków o przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, tj. w odniesieniu do wszystkich wymienionych we wniosku dzieci.
5. Ponownego przeliczenia dochodu rodziny w sprawie zakończonej wydaniem decyzji xxxx.xx.xxxx.xxx.xxxx z xx.xx.xxxx r., a następnie wszczęcia postępowania oraz ustalenia prawa z uwzględnieniem rzeczywistych dochodów.
6. Formułowania uzasadnienia decyzji odmownych z uwzględnieniem wyliczenia kryterium dochodowego z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”.
7. Wskazywania w rozstrzygnięciu i uzasadnieniu decyzji jednakowych okresów przyznania świadczeń rodzinnych.
8. Uchylania decyzji wyłącznie w przypadku, gdy uchylana decyzja przyznająca prawo do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego nadal obowiązuje, za wyjątkiem decyzji dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.
9. Stosowania w rozstrzygnięciu decyzji uchylających prawidłowego zapisu „uchylić decyzję nr (...)” z dnia (...) i nieuchylania decyzji za okres wstecz, za wyjątkiem decyzji dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.
10. Formułowania uzasadnienia faktycznego i prawnego w decyzjach przyznających prawo do świadczeń na okres krótszy niż okres zasiłkowy.
11. Pouczania w decyzjach przyznających, odmownych i uchylających o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, stosownie do art. 127a k.p.a.
12. Wydawania decyzji administracyjnych z większą starannością, w tym precyzyjnego formułowania treści decyzji oraz:
 - uwzględniania w podstawie prawnej odpowiednich do sprawy szczegółowych jednostek redakcyjnych przywołanych artykułów ustawy tj. ustęp, punkt litera, tiret,
 - przywoływania aktów prawnych i przepisów ustawy wyłącznie tych, które mają zastosowanie w sprawie,
 - nieprzywoływania przepisów dotyczących innych organów,
 - przywoływania aktualnych przepisów ustawy,
 - przywoływania w decyzjach uchylających wyłącznie art. 32 ust. 1 ustawy.

Ponadto zasadnym jest, aby Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakroczymiu w ramach współpracy z Wojewodą Mazowieckim stosował się do procedur ustalania i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

POUCZENIE

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

**Xxxx Xxx-XXXXXXXXXX
Zastępca Dyrektora Wydziału Rodziny i
Polityki Społecznej**

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
Pan XXXXX XXXXXXXXXXXX
Burmistrz Zakroczymia